Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVII. Ч. 171. ДЖЕРЗІ СИТИ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 6-го СЕРПНЯ 1980 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 6, 1980 No. 171. VOL. LXXXVII.

„Вашінгтон Пост" згадує про заяву Українського Патріотичного Руху

Вашінгтон. — Відомий пристижевий щоденник „Вашінгтон Пост" у числі з 25-го липня, помістив короткий уривок із ширшої декляраціі Українського Патріотичного Руху, яка свого часу була повністю друкована у „Свободі" й інших українських часописах, надіслана редакціям Надією Світличною.

У передрукованому з журналу „Фрідом Аппілс" уривкові зокрема відмічується три основні місця з деклярації: легалізм діючого в СССР руху спротиву, спертого на існуючу там конституцію і домагання переведення референдуму під стислою контролею Об'єднаних Націй; гарантування вільною Україною усіх прав національним меншинам, зокрема росіянам, жидам, полякам, татарам, румунам, мадярам й іншим і важливість існування вільної української держави, як заборола проти комуністичної експансії на Захід та створення більш здорового політичного клімату між сусідуючими країнами Східньої Европи і Заходом.

Уривок закінчується параграфом, що вільна Україна забезпечила б усім країнам, які тепер конституційно входять до СССР, свобідне існування і почуття власної гідности.

В Едмонтоні відбудеться XXI конгрес СУСК

Едмонтон, Альта. — У днях 21-го, 22-го, 23-го, і 24-го серпня ц.р., тут відбудеться XXI Конгрес Союзу Українського Студентства Канади (СУСК). На конгрес приїдуть делегати з усіх університетів Канади, на яких діють українські студентські клюби.

Програма XXI конгресу СУСК-у зосереджуватиметься над темою — „Наше суспільство". Делегати матимуть нагоду ближче познайомитися з активністю і напрямними українських молодечих організацій, які діють на терені Канади. Відбудуться сесії про історію та діяльність СКВУ, КУК та клюби професіоналістів та підприємців. Буде також присвячений час на обговорення дальшої діяльности СУСК-у в ділянці оборони прав людини. Останній день призначено на переведення резолюцій та на вибрання екзекутиви СУСК-у на 1980-81 рік.

Тому, що в цьому році відбуватимуться святкування 75-річчя із дня постання Альберти як провінції, приїжджі студенти матимуть нагоду ближче познайомитися з цієї частиною Канади. В програмі запляновано показ ноші перших українських поселенців до Альберти, а також задумано відвідати українське село, положене 30 миль на схід від Едмонтону. Після закінчення конгресу делегати від'їдуть на дводенну прогулянку до національного парку Бенфф у Скелистих Горах.

Д-р М. Куропась мав доповідь на нарадах у Вашінгтоні

Вашінгтон. — Перша нарада дорадчого комітету, який репрезентує 21 національну групу, відбулася тут у п'ятницю, 25-го липня, з метою заплянування мініконференції про старших американських громадян европейського походження.

Серед промовців на нарадах був д-р Мирон Куропась, колишній асистент президента Джералда Р. Форда в етнічних справах. Д-р Куропась, який є заступником головного предсідника УНСоюзу, свого часу очолював відділ федеральної агенції „Екшин" і випрацював ряд програм для старших віком громадян.

Дорадчий комітет обговорював місце і час плянованої міні-конференції і піддавав думки для дискусій, наприклад, про заходи збереження етнічних дільниць міст та поліпшення служб обслуговування старих громадян, які в тих етнічних дільницях мешкають.

Ця міні-конференція відбудеться восени ц.р. і вона є однією з багатьох, які заплянований перед Конференцією Білого Дому про старіння. Всі ці конференції й наради спонзорує Крайовий Центр для міських етнічних справ і Центр для вивчення перед-емеритури і старіння при Католицькому університеті Америки у Вашінгтоні.

У Москві невідома особа пробувала спалитися

Москва. — Пресові агенства повідомили, що невідома особа намагалась покінчити самогубством через самоспалення на Червоній площі в Москві в присутності багатьох закордонних спортовців і туристів, які брали участь в Олімпіяді.

Загально здогадуються, що це була якась спроба протесту напередодні закриття Олімпійських ігрищ, бо випадок трапився в суботу, 2-го серпня, але совєтська поліція і цивільні агенти, які посилено наглядали за активністю на Червоній площі під час Олімпіяди, зуміли на протязі 30-ох хвилин не тільки підібрати горіючу людину, але також затерти усі сліди неприємного для Москви випадку. Ніхто досі не довідався про фізичний стан протестуючого і про мотиви його спротиву. Поліція, очевидно відмовилася подати також прізвище людини, яка своїм вчинком напевно бажала звернути увагу закордонних туристів на якусь немаловажну справу.

Першим побачив горіючу людину Петрик Ґріффін, ірляндський тренер, який навіть зумів зробити фотографію горіючого, але у тійже хвилині на нього накинулись поліціянти, звалили на землю і відбрали фільм. Ґріффін, запитаний пізніше кореспондентами про цей прикрий випадок, відповився від коментарів. Він тільки підкреслив, що його спихали з Червоної площі поліціянти, як також інших осіб, які оформились в чергу до мавзолею Леніна. „Сотні людей бачили цей випадок, але він тривав тільки кілька хвилин", — заявив Ґріффін.

В ЕЛЛЕНВІЛІ РОЗПІЧНЕТЬСЯ ВИШКІЛЬНИЙ ТАБІР МОЛОДІ

Елленвіл, Н.Й. — В суботу, 10-го серпня ц.р., тут на власній просторій Оселі розпічнеться вишкільний табір Спілки Української Молоді Америки для кандидатів 1 і 2-го ступня, кандидатів виховника 1-го ступня і тих, які вже відбули усі приписані вишкільні табори, але хотіли б поглибити своє знання з різних ділянок українїстики і сумівської проблематики.

Зголошуватись можна ще в осередках або в Крайовій Управі на число телефону: (212) 477-3084.

Суддя відложив справу Володимира Половчака

Чікаґо, Ілл. — Суддя суду для неповнолітніх, Джозеф Муді, переглядаючи знову справу українського 12-літнього хлопця Володимира Половчака, батьки якого хочуть повернутися до Совєтського Союзу, але він не бажає з ними повертатися і одержав право азилю, відмовився передати хлопця під опіку батьків.

Як відомо, Володимир і Наталія Половчаки, довідавшись про заміри батьків повертатися до Совєтського Союзу після шістьох місяців перебування в ЗСА, втекли з дому ще 14-го липня, не бажаючи повертатись з батьками до СССР. Від того часу вони живуть з кузином Володимиром Половчаком і отримали право азилю у цій країні апробоване Державним департаментом і Службою еміграції й натуралізації.

Суддя Муді назначив нове переслухання в цій справі на 9-го вересня. Батько Володимира Михайло Половчак заявив судді, що він бажає забрати свого сина зі собою до СССР „з любови до дитини".

ВИБУХ В БОЛЬОНЬЇ ВИКЛИКАВ ОБУРЕННЯ І ЗАТУРБУВАННЯ

Больонья, Італія. — Бомба, яка вибухла на центральній залізничій станції у Больоньї та знищила ціле крило стаційного будинку й убила принаймні 83 людей, а ранила понад 160, викликала глибоке зрушення серед населення Італії. У Больоньї відбулася велика вулична маніфестація проти теророзму взагалі, так само відбуваються протитерористичні демонстрації у різних інших містах Італії. Хоч виновників не схоплено, ліва преса, а з нею й частина громадськости висловлює припущення, що підкладення бомби — це діло правих терористів із новофашистських збройних революційних ланок.

У короткому часі після вибуху тієї бомби до одного з римських щоденників зголосився анонімний телефонічний інформатор, який подав, що говорить в імені неофашистської групи, яка виконала цей бомбовий замах. День пізніше до преси надійшло письмо, в якому неофашисти заперечували буцімто вони мали якесь відношення до того замаху. В іншому випадку анонімовий телефонічний інформатор взяв відповідальність за замах на одну з груп Червоних бриґад, одначе ця телефонічна передача зовсім виглядає на фальсифікат. Поліційним чинникам удалося на місці знайти відламки з бляхи, які можуть бути частиною скриньки, в якій була бомба, а які подібні до попереднього подібного замаху. Йдеться про бомбовий замах в експресі на лінії Фльоренція-Больонья 4-го серпня 1974 року, в якому загинуло 12 людей. Замах 1974 року приписано правим терористами, але доказів на це не знайдено. Первісне припущення, що вибух міг спричинити газ, або інша речовина, що була на станції, поліція відкинула, знайшовши прямі докази, що причиною вибуху була таки бомба.

У світі

В ТЕГРАНІ ЗНОВ РОЗСТРІЛЯНО 24 ОСОБИ, в тому числі 10 військовиків. Цим разом розстріли переведено в тюрмі Евін, а не публічно на вулицях Теграну, як це передтим зроблено було з деякими екзекуціями. Розстріляні мали бути пов'язані з останнім великим заговором, з якого ще около 250 осіб залишилися в тюрмах і чекають суду. Серед розстріляних цим разом найвищий ранґою був полковник іранських збройних сил. Попередні групи розстрілюваних не раз були очолювані генералами активної служби. Серед розстріляних є також провідний член жидівської спільноти в Теграні Евбрагім Барокгім, співвласник готелів у Теграні, якому закинули торгівлю наркотиками. Голова тієї заможної жидівської родини в Теграні Ешак Барокгім в тюрмі Авін очікує присуду.

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ Західньої Німеччини видало комунікат про арешт видатного шпигуна, який працював для Східньої Німеччини і для совєтів. З огляду на слідство комунікат був обмежений до загальникових інформацій, бо, як припускають, є можливости дальших арештів. Новоарештований шпигун працював технічним рисівником у одному з найбільших корабельних варстатів Вулькан у Бремені, де саме тепер будують шість модерних фреґат, які мають 1982 року перебрати від американських воєнних кораблів патрулювання північносхідного Атлянтику між Ісляндією і Норвеґією. Рівночасно з повідомленням про арешт того шпигуна стало відомим, що спущення на море тих фреґат буде припізнене на біля вісім місяців. Експерти інтерпретують це в той спосіб, що саме стільки часу потрібно на тотальну переміну радарової системи й взагалі цілого інформативного апарату та апаратури для націлювання і керування ракетами й стрільнами. Німецькій розвідці було відомо, що совєтські шпигунські осередки були дуже заінтересовані в отриманні цих інформацій, а арештований міг мати доступ до них.

ПРЕЗИДЕНТ ЄГИПТУ АНВАР ЕЛЬ-САДАТ запропонував відложити спільні американсько-ізраїльсько-єгипетські розмови в справі автономії для палестинських арабів. Безпосередньою причиною відложення є ухвала ізраїльського парляменту про влучення цілого Єрусалиму в склад Ізраїля, проголошення його „вічною, незмінною і неподільною" столицею Ізраїля і перенесення до східньої частини міста, яка до війни 1967 року була в руках Йорданії, головних державних урядів: парляменту, уряду і Найвищого суду. В поясненнях до тієї пропозиції єгипетські офіційні чинники повідомили, що йдеться про відложення, а не завішення тих пертрактацій.

ЧОТИРИ ФРАНЦУЗЬКІ АТЛЕТИ, які брали активну участь в Олімпійських ігрищах у Москві, зложили письмовий протест проти збройної аґресії Совєтського Союзу на сусідні країни та апель до совєтської влади звільнити з тюрем, концентраційних таборів і заслання переслідуваних за їхні думки й ідеї. Французькі атлети мали довгу розмову з Владиміром Поповим, заступником голови московського організаційного комітету і речником совєтських олімпійських чинників, та з Леонідом Замятіним, керівником відділу Міжнародної інформації в ЦК КПСС. Після тієї розмови французи роздавали своє меморандум публічно.

ПРЕЗИДЕНТ З'ЯСОВУЄ СТАНОВИЩЕ У СПРАВІ БРАТА

Президент Джіммі Картер (справа) під час пресконференції у Білому Домі і його брат Біллі, який слідкував за ходом конференції у мотелі в Джорджії.

Вашінгтон. — Тиждень перед конвенцією Демократичної партії, на якій буде номінований її кандидат до цьогорічних президентських виборів, в розгарі господарської рецесії та в обличчі сподіваних дальших протиамериканських потягнень совєтами американська преса й інші засоби масової інформації, публічна опінія, члени Конґресу, найвищі державні діячі на чолі з Президентом зайняті аферою брата Президента, Біллі, власника ґазолінової станції в стейті Джорджія, який замотався у „високу дипламатію" з лівійськими „народними репрезентантами".

В понеділок, 4-го серпня, Президент Джіммі Картер надіслав довгий звіт до Сенату з докладним описом перебігу цілої справи Біллі, підтриманий документами, дипломатичними телеграмами тощо. Головний дорадник Президента у справах державної безпеки Збіґнєв Бжезінскі також надіслав свій звіт до Сенату, а дорадник Президента Ллойд Катлер зложив вичерпні зізнання перед Сенатською підкомісією, покликаною спеціяльно для розсліду тієї справи.

Президент Картер відбув увечері 4-го серпня довгу пресову конференцію, на якій дав свої вияснення до тієї справи. Він сказав, що після нелеґального захоплення іранцями американських закладників „ми вислали звернення до майже всіх країн і доручили нашим дипломатам в тих країнах та ввійшли в контакти з їхніми дипломатами в Вашінгтоні. — Ми особливо думали, що ісламські країни, які вірують у Коран, тобто мають ту саму релігію що аятолла Хомейні, можуть мати окремий вплив. Деякі приватні коментарі лівійських дипломатів в ОН вказували на те, що вони хотіли б помогти. Але публічні коментарі були протилежні. Після однієї зустрічі (Бжезінского з лівійським шарже д'афер) полковник Каддафі персонально вислав емісаря до Хомейні, пропонуючи перший раз звільнити закладників".

Не зважаючи на це вияснення, присутні представники преси ставили найрізнородніші питання, у відповідях на які Президент представив детальний розиток подій на тому відтинку. Після цього вже залишилося дуже мало часу на державні справи.

Америці

СЕНАТОР ДЖОРДЖ МЕКҐОВЕРН, демократ з Південної Дакоти, підтримав плян групи сенаторів запропонувати резолюцію в справі відновлення в найскорішому часі дебат над американсько-совєтським договором про обмеження стратеґічної атомової зброї (САЛТ II). Не зважаючи на те, що Уряд президента Картера не має в пляні, принаймні під теперішню пору, відновлювати дебати над цією справою, сен. МекҐоверн однак уважає, що Сенат не повинен розійтися перед осінніми виборами без полагодження цієї проблеми.

ДВА АМЕРИКАНСЬКІ ГРОМАДЯНИ загинули в катастрофі поїзду в Ірляндії, у якій, як відомо, було 17 вбитих і біля 100 поранених після того, як поїзд з 230-ма пасажирами, який їхав з Дубліна до місцевости Корк, вийшов з рейок і перших п'ять ваґонів перевернулись у частинне провалля. На місці загинули 71-річна Ґертруда Б. Андерберґер з Іст Строудсбурґ, Па., і 70-річний Джон Лівінґстон з Даллас, Тексас.

МОЖЛИВІСТЬ ВИБОРУ НА ПРЕЗИДЕНТА ЗСА Роналда Реґена є тепер головною темою дискусії і міркувань на сторінках центральноамериканських газет. Деякі лідери Нікараґуи висловили своє невдоволення з політичної плятформи Республіканської партії, у якій між іншим згадується про так званих „марксистів-сандіністів", які перехопили владу в Нікараґуа і критикується Уряд Картера за посилену економічну допомогу для нікараґського „революційного уряду". Натомість консервативні кола і вищі старшини у Ґватемалі, Ель Сальвадорі і Гондурасі надіються, що уряд Реґена дав би їм більшу можливість повести офензиву проти лівих елементів, які, на їхню думку, загрожують стабільним політичним силам в Центральній Америці.

УВ'ЯЗНЕНІ ІРАНСЬКІ СТУДЕНТИ, прихильники теперішнього режиму аятолли Хомені, які протестуючи у Вашінґтоні допустились насильства над противниками цього режиму і зводили бійки з поліцією, все ще відмовляються від їжі у в'язниці Отісвілл, Н. И., куди їх було перевезено для процесу депортації до Ірану. Адміністрація в'язниці інформує, що молоді люди проводять час переважно на розмовах із своїми адвокатами, лікарями і духовниками. Справи 171-ох іранців переглядає тепер Служба іміґрації і натуралізації, щоб встановити, чи вони порушили американські іміґраційні закони і чи підлягають депортації. Ув'язнення такої великої кількости іранців, викликало критичні голоси в Ірані, де групи демонстрантів домагаються поставити американських закладників під суд за „шпигунство".

КАЛИНИЧЕНКА ЗАСУДИЛИ НА ДЕСЯТЬ РОКІВ УВ'ЯЗНЕННЯ

Гельсінкі /УІС „Смолоскип"/.- Надійшла вістка з України, що у Дніпропетровську (або на Дніпропетровщині) в червні 1980 року був засуджений на сім років ув'язнення і три роки заслання український інженер, член Української Гельсінкської Групи Віталій Васильович Калиниченко. У Києві стало відомо, що суд над Калиниченком був закритий і власті держали дату суду в повній тайні. На суд нікого не допускали і в кінці липня навіть не вдалося встановити точної дати суду.

В.В. Калиниченко народився в 1938 році в с. Васильківка Дніпропетровської області. До арешту працював інженером в Ленінграді. Впав жертвою провокації Ґганського студента Фітила Кристофора, якого утаємничив у свої пляни втечі з СССР. Був заарештований 30-го липня 1966 року на фінсько-совєтському кордоні і засуджений 12-го січня 1967 року на 10 років ув'язнення. Після звільнення 19-го березня 1976 року жив під поліційним наглядом у Васильківці. В листопаді 1976 року став членом-фундатором Української Гельсінкської Групи. Був автором ряду збірних і індивідуальних документів, які поширювались у самвидаві. В серпні 1977 року В. Калиниченко зрікся совєтського громадянства. Був заарештований 29-го листопада 1979 року. Аж до суду перебував в різних слідчих тюрмах.

В УКРАЇНІ ДАЛЬШЕ РУЙНУЮТЬ ЦЕРКВИ

Гельсінкі (УІС „Смолоскип"). — На Захід дістався новий самвидавний документ, в якому описується, як в селі Хиночі Володимирецького району Ровенської области комуністи руйнували церкву. Нижче подаємо повний текст цього документу в перекладі з російської мови:

„Церква в с. Хиночі Володимирецького р-ну Ровенської обл. була закрита в 1963 році. В парафії три села: Хиночі, Степангород, Радижеве, кількасот віруючих. Найближча церква в с. Воронки, близько 5 км. Автобуси не ходять. Що церква знята з реєстрації „двадцятка" довідалася лише у фінансовому відділі, коли принесли туди гроші, а податок не прийняли — нема вашої церкви! Питання про закриття церкви рішали власті зі священиком, а не з двадцяткою, як повинно бути згідно з законом. Сільрада повісила замки на церкві. Під замками залишилися ікони.

Члени двадцятки писали до голови райвиконкому, писали до Куроєдова і в інші інстанції — відповідь була та сама: церква закрита. Секретар сільради і на майбутнє пообіцяв, що за його життя церква не буде відкрита. Інваліди почепили свої медалі і поїхали в Київ до Літвінова — уповноваженого Ради у справах релігії в УССР. Літвінов у відповідь за заяву прислав відпис.

Два члени „двадцятки" були на прийомі у Боричева, заступника Куроєдова. Він скерував справу на розгляд у облвиконком і своєму уповноваженому по області. Уповноважений Лічковака пообіцяв, що питання буде рішене позитивно, церкву відкриють. Питання почали розглядати на засіданні сільради. З „двадцятки" на засідання пустили лише трьох. З одинадцяти членів сільради п'ять голосували проти відкриття церкви, шість здержались. На питання віруючих, а як же буде з листом від уповноваженого, відповіли: „Лист прислали нам, а не вам".

Знову поїхали в Москву до Куроєдова. Але до нього не пустили. Уповноважений по УССР Літвінов, якого ми випадково зустріли в Раді у справах релігії, радісно сказав: „А чого ж вам сюди ходити, приїжджайте до мене в Київ і я все рішу". Але в Києві на прийом попасти не вдалось, вигнали з приймальні.

За рік поїхали в Ровно в облвиконком. Там сказали, що двадцятка сама закрила церкву, так що тепер її і відкривати нічого. Знову довелось дістати список „двадцятки" і заяву про відкриття церкви. Але відповіді на заяву з облвиконкому не прийшло.

В 1972 році зібралось ціле село і помалювали церкву на синьо. Після цього власті звернули увагу на церкву — приїхав начальник міліції, а з ним голова райвиконкому. Провели слідство: де брали фарбу? Та хто малював. А фарбу купували в магазині, а малювали всі.

В 1973 році секретар райвиконкому сказав комусь, що є плян, і згідно з тим пляном треба в районі знищити дві церкви. І на партійних зборах в селі голосували за цим. Парторг написав у високі інстанції, що церква йому, а це значить і всім іншим, непотрібна. Але не всі такими залізними показались. Місцевий міліціонер і голова колгоспу з села втекли, щоб не брати участи в руйнуванні церкви.

В 1974 році, коли народ був на жнивах, почали операцію. До хати парафіянки Лавон Т. І. під'їхала одна машина. Люди з району запитались: чи нема господині дома. Боялись, що через інвалідність вона могла залишитись в селі і стати небажаним свідком. Але її не було. Тоді в село в'їхала колона з 24 машин, в тім числі пожежна на випадок, якщо б довелось розганяти когось водою! 38 осіб приступили до справи. Автогеном зрізали замки з церкви. Скинули хрести. Ікони навантажили в машину і відвезли в іншу церкву. Куди відвезли дзвони — невідомо. Дзвіницю і дах церкви зруйнували. Командував цілою справою Монич — заступник голови райвиконкому. Коли вірні і все населення прибігло з поля в село — церква була окружена міліцією, голосники кричали на народ, щоб розходилися. Зерно, що люди зібрали в той день, навантажили на машину і доставили в церкву. На дверях зруйнованої святині повісили замки. Там зерно і зогнило..."

СЕНАТОР РОБЕРТ БИРД, лідер демократичної більшости в Сенаті, заявився за „відкритою конвенцією" Демократичної партії, яка, як відомо, має розпочатися в Ню Йорку 11-го серпня ц. р. Сен. Бирд, який досі займав невтральну позицію у змаганні між президентом Картером і сенатором Едвардом Кеннеді за номінацію на президента ЗСА, своїм виступом про „відкриту конвенцію" підтримав фактично сен. Кеннеді.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper (SECD 530-420) published daily exept Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $30.00, на півроку — $16.00, на 3 місяці — $4.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Новий клопіт Президента

Можна робити різні закиди на адресу президента Картера, можна обвинувачувати його в різних недоліках і невдачах внутрішньої і зовнішньої політики, але його найбільший ворог не може закинути йому нечесність. Навпаки — найбільшою прикметою Президента є його особиста чесність, безкорисність, і про це знає увесь світ. І тому це гірка іронія долі, що його останньою турботою стала тінь, яка впала на Білий Дім від крутої грошової афери його молодшого брата Біллі Картера.

Виявилося, що Біллі Картер взяв спершу 20,000, згодом 200,000 долярів від уряду північно-африканської арабської Лівії, ніби як „позичку" і ще має отримати дальших 280,000, щоб було півмільйона. Ніякому громадянинові ЗСА не вільно, за законом приймати гроші від будь-якої чужої держави хіба він офіційно зареєструє себе як аґент даної чужої країни. І Біллі Картер зареєструвався, як аґент Лівії. Відколи він нав'язав зв'язки з Лівійською державною верхівкою, — що він обіцяє вчинити для Лівії в заміну за ту підмільйонову „позичку", нащо йому потрібна така велика сума грошей, — чому ті його зв'язки — зокрема двократні подорожі до Лівії на кошт тамошнього уряду затаювано на протязі двох літ — все це має з'ясувати і проголосити спеціяльна слідча Комісія, членами якої є п'ять сенаторів-демократів і чотири сенатори республіканці.

Ясно, що виявлення цієї справи набрало посмаку політичної афери, яка тим прикріша для Президента, що заговорено про неї на кругло місяць перед конвенцією Демократичної партії у Ню Йорку. Найприкріше в цій історії те, що диктаторським президентом Лівії є полковник Каддафі, жорстокий і безжалісний порушник людських прав, за які бореться президент Картер, — опікун терористів і схоплювачів літаків, приятель ославленого президента Уґанди Іді Аміна, якому він, Каддафі, признав азиль і дав притулок в Уґанді. Чому і яким чином Біллі Картер знайшов дорогу якраз до Каддафі — це теж покищо таємниця.

Але політична шкода для президента Картера та цілої Демократичної партії настільки велика, що керівні кола тієї найбільшої в Америці партії затривожилися, тим паче, що різні опити виявили, що шанси перемоги в осінніх президентських виборах краші для кандидата Республіканської партії аж на 30 відсотків у порівнянні з шансом президента Картера. Тому 30-40 демократичних конґресменів почали нараджуватися, чи не вибрати офіційного президентського кандидата партії на президента когось іншого, як Джіммі Картера чи сенатора Едварда Кеннеді. Говориться про теперішнього державного секретаря Едмунда Маскі, про віцепрезидента Мондейла, про сенатора Генрі Джексона. Але такий вибір міг би статися тільки тоді, якщо би президент Картер і сенатор Кеннеді зреклися делегатів, що їх вибрано у правиборах, і якщо б конвенція стала „відкритою". У цьому напрямку пішли вже заходи „невтральних" демократичних законодавців. Покищо Президент відкинув таку суґестію. Він переконаний, що афера його брата не поставить під знак запиту його відомої чесности і порядности. І згадана сенатська слідча Комісія напевне самого Президента очистить. Але справа неприємна — і для президента Картера і для Демократичної партії і всього американського народу. Всі бажають собі, щоби це був тільки епізод, який не пошкодить добрій славі Президента та всієї країни, у світі бували вже гірші афери, з вини окремих осіб, які не застановившись, поводилися легкодушно, а з цим зі шкодою для свого уряду і своєї країни.

ЗРІСТ БЕЗРОБІТТЯ ЗСА тимчасово припинився і в останніх трьох місяцях він становив 7,7 до 7,8 відсотка. В інформації Бюра статистики при Департаменті праці говориться, що зріст безробіття в Ню Йорку збільшився, але натомість у стейті Ню Джерзі зменшився на один відсоток.

Т. Т.

УКРАЇНСЬКЕ ПРАВОСЛАВ'Я ПОЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ

(2)

З огляду на те, що звіт написаний членам ЦК і їхнім заступникам, і його автор, чи автори, не припускав, що примірник, чи примірники, можуть опинитися за кордоном, то він зовсім не крився з тим, що єпископат Російської Православної Церкви є повністю в руках Ради у справах культів: „Питання підбору і призначення постійних членів (св. Синоду) повністю в руках Ради у справах культів, кандидатури на постійних членів так само заздалегідь устійнювані з відповідними працівниками Ради. Всі питання, які поставлені під наради Синоду, патріярх Пімен і постійні члени Синоду заздалегідь устійнюють у керівництві Ради й у її відділах. Представники Ради у справах культів утримують довірочні контакти з єпископами для формулювання потрібних їм поглядів на ті чи інші питання". Як бачимо, виразно, ясно і без будь-яких недомовлень!

Звіт подає загальний стан у Російській Православній Церкві: 7,062 церкви, але тільки 5,994 священиків, з того в Україні 18 епархій з такими визначнішими єпископами: Філарет (Михаїл Антонович Денисенко) митрополит Києва і Галичини, екзарх України; Николай (Е. Н. Юрик) митрополит Львова і Тернополя; Нікодим (Н. С. Руснак) архиєпископ Харкова і Богодухова; Сава (А. П. Бабинець) єпископ Мукачева й Ужгороду; Варлаам (А. Т. Ілютченко), єпископ Черновець і Буковини; Дам'ян (Д. Ґ. Марчук) архиєпископ Волині й Рівного; Леонтій (І. А. Гудимів) архиєпископ Симферополя і Криму; Сергій (С. В. Петров) митрополит Херсону й Одеси. Докладне число церков і церковних приходств на Україні невідоме, а про число священиків відомо, що їх майже половина з цілого СССР, тобто близько трьох тисяч. Священиків школять дві духовні академії в Москві й Ленінґраді, та три духовні семінарії, в Одесі, Москві і Ленінґраді.

Три категорії єпископів

Як уже знаємо з преси, совєтська влада ділить єпископів на три головні категорії. Але ділить їх не на підставі їхньої служби громаді вірних чи на підставі освіти, творчої теологічної діяльности, але на підставі відношення до комуністичної доктрини та до політики совєтської влади. Всі три категорії, як стверджує звіт, є „русскі патріоти". Але перша категорія, яку власне очолює патріярх Пімен, крім вірности большевицькій владі ще й свідомо діє на шкоду Православній Церкві, або, як каже звіт, приналежні до тієї категорії „не проявляють ніякої активности для поширення впливу православ'я на населення". Власне серед таких „душпастирів" Пімен на першому місці. Крім нього належать сюди з України такі архиєпископи й єпископи; митрополит Херсону й Одеси Сергій, харківський архиєпископ Нікодим, симферопільський архиєпископ Леонтій, єпископ Вінниці Аліпій, мукачівський архиєпископ Григорій та інші.

До другої категорії належать такі, що, як каже звіт, „змагають до активізації служителів культу," виступають за піднесення ролі Церкви в особистому, родинному і суспільному житті, підбирають до священичого стану молодь, справжніх ревнителів православного благовістя". До тієї категорії зачислив звіт між іншим покійного київського митрополита Філарета, єпископа Дам'яна з Волині, полтавського єпископа Теодосія й Івано-Франківського архиєпископа Йосифа.

Дуже особлива третя категорія єпископів. Згідно з випробуваною большевицькою програмою в ту групу включено щонайчестивіших ієрархів, а разом з ними усіх тих, яким совєтська власть пришиває різні протизаконні дійства. Як знаємо з практики, коли владі треба, то вона кваліфікує прийняття, яке влаштував той чи інший єпископ для представника чи представників влади, „спробою підкупства", і в потребі тим зфабрикованим закидом шантажує невигідного ієрарха. Коли ж така жертва дасть зломити себе шантажем, тоді миттю такий „злочин" забувається. Консультація єпископа з вірними в справі наладнання церковного життя і служб підтягається під „антидержавну пропаганду" або „наклепи на совєтську владу" і т. д.

Одначе справді дивно, що, не зважаючи на дуже густе сито КҐБ, все таки нечисленні совісніші одиниці пройшли на єпископські престоли і власне проти них звернена вся нехіть і злоба партійних і державних чинників. Такі ієрархи намагаються хоч якоюсь мірою виконувати чесно прийняті на себе добровільно обов'язки. Вони поширюють допомогу Церкві у дозволених, але дуже обмежених законом рамах, збільшують число вірних, намагаються піднести їхню особисту й суспільну мораль. Та найгіршим закидом у їхній бік є те, що вони, як скаржиться звіт, важаться робити візитації підлеглих їм церковних громад, а навіть пробують вирвати від місцевих органів влади полеґші для Церкви і вірних. Як уже згадано вище, звіт змішує їх з найгіршими елементами й намагається у найчорнішому світлі представити їхню шляхетну діяльність.

(Продовження буде)

ЗМІНА ГОСПОДАРСЬКОЇ ПОЛІТИКИ В ІНДІЇ

Від самого проголошення самостійности Індії 15-го серпня 1947 року і безперервно аж дотепер індійська господарська система в загальному була побудована на соціялістичних принципах. Хоч не бракувало в Індії приватних підприємців, держава завжди клала наголос на суспільні засоби і форми виробництва та, де тільки могла, творила державні підприємства. Цю систему, започатковану першим прем'єром звільненої Індії соціялістом Джавагарлял Неру, тепер міняє його дочка прем'єр Індії Індіра Ганді, проте вона це робить не з ідеологічних, або інші теоретичних причин, бож вона також соціялістка, але з прагматичних міркувань: після десятків років досвіду виявилося, що без підкреслення і повного включення приватної ініціятиви і звільнення індивідуальної творчости не можна добитися потрібних успіхів.

Міністер промислу Харанджіт Ханана 23-го липня склав у парляменті декляpацію уряду, в якій у його імені заявив: „Господарська система оперта на публічній власности засобів продукції дала слабі висліди. Цілий публічний господарський сектор мусить бути перебудований і забезпечений динамічним і компетентним керівництвом". Під приємства, які є суспільною власністю, а не зуміли господарсько оправдати себе, будуть передані під приватний заряд, або продані в приватні руки. Будуть ширше допущені чужі підприємства і спільні підприємства індійсько-закордонні. Будуть знесені обмеження для приватних підприємств, які були дотепер і якими основні ділянки промислу були зарезервовані тільки для держави. Нарешті держава сама спроваджуватиме чужі патенти, технологію й методи керівництва та впливатиме на приватні форми, щоб вони робили те саме.

Очевидно, що це не є ліквідацією соціялістичної системи, але це є ті життьові корективи, які позбавлять її, або злагіднять ті доктринерські перерости, які найбільше шкідливі. До речі, власне доктринерський підхід до господарських проблем і орієнтація на марксько-ленінські догми нищить людські труди, творчі успіхи і величезні ресурси в СССР, але там аж ніяк не можна сподіватися такого повороту до прагматизму, як оце стався в Індії.

ПРИСПІШУЮТЬ БУДОВИ АТОМОВИХ ЕЛЕКТРІВЕНЬ

Після драматичної аварії в американській атомовій електростанції на Тримилевому острові у стейті Пенсильванія не лише в ЗСА припинено дальшу будову таких електрівень, але і в інших країнах приступлено до нових контрольних засобів та до провірок, чи попередні конструкції не виявляють якихось недомагань. Переведені провірки теоретичних обрахунків, опору матеріялів та інспекції на місцях дали задовільні висліди й уряди поодиноких країн приспішать будови, щоб надолужити втрачений час.

Французька державна комісія, яка наглядає й відповідає за безпеку атомових електрівень видала два нові дозволи на побудову атомових електрівень. З огляду на те, що обидві електрівні будуть побудовані недалеко від бельгійського кордону, проти їхньої будови виступали також бельгійці. Одначе французька комісія відхилила їхній спротив та заявила, що будова станцій зовсім безпечна, а засоби контролі в часі її продукції набагато перевищають законні вимоги. З доручення тієї французької комісії до провірних студій, а опісля до продукційної контролі будуть додані експерти екології, які слідкуватимуть, чи експлуатація електрівень не викликує якихсь шкод для оточення. З огляду на повну безпеку державна комісія дозволила обидвом електрівням додати ще додаткові реактори, якщо в тому зайде потреба.

Ще більші вимоги поставили японські чинники своїм конструкторам і майбутнім господарям новобудованих атомових електростанцій. Так само висліди студій і провірок японських контрольних чинників виявили повну безпеку конструкції і експлуатації запляннованих атомових новобудов і видали дозволи на побудову чотирьох нових електростанцій.

Перед подібним рішенням стоїть і американське державне правління. Усі дотеперішні досліди виявили, що технічні недоліки, які викликали аварії в „Трі Майлс Айленд" спричинили або недогляди, тобто людські похибки, або „шорткати", тобто виелемінування деяких заходів чи то для вигоди, чи для заощаджень. Отже, так само і в ЗСА експерти передбачають у недалекому часі відновлення видавання дозволів на побудову нових атомових електростанцій.

Микола Бараболяк

НЕДОЛІКИ СИСТЕМИ

Слідкував я за ходом республіканської виборчої конвенції. Слідкували певно і ви. Чи не зродило це видовище у вас дивне почування — як у мене? Йдеться про дуже серйозну справу: вибір лідера, який має вести не тільки Америку, але й все населення вільного світу. А твориться це в такій неповажній карнаваловій атмосфері! Делеґати трублять свистять, калатають, бубнять, плещуть, як би вибирали королеву карнавалу, а не рішали може і про долю свою і світу.

Вислід вибору був відомий наперед, бо кандидат виграв у правиборах і тому й його вибір на конвенцію був запевнений. У такий же спосіб у правиборах вибраний був тому чотири роки нинішній Президент. Був вибраний, бо теж „виграв контест популярности. Чи не нагадують ці правибори контест краси до деякої міри?

Нині діючий Президент виграв цей контест у 1976 році, а що нині? Не будь-хто, а теж колишній президент голосить перед цілим світом, що нарід зробив велику помилку, що нинішній Президент нікудишній, і „must go".

Не викликав би такий спосіб кандидатуру на президента застережень, якщо б не факт, що президент, вибраний у такий спосіб у 1972 році, виявив себе ще більш нікудишнім, і малощо не прийшло до того, що мали його судити, як злочинця... Щось, отже, невлад із цією методою вибору лідера нації в Америці.

Чи немає і не було кращих кандидатів у 1972 і 1976 роках? — питаю себе і ви спитаєте певно за мною. Чи не було у понад двістімільйоновій нації більш відповідних кандидатів, як Ніксон і Картер? Є в Америці мужі, гідні цього високого посту, але хто хоче йти через той „млин" правиборів, через процес того „контесту краси" чи популярности?

Цього року пішов на це колишній фільмовий актор і виграв. Я не хочу сказати, що Реґен не буде добрим президентом. Але так думав я і про Картера, коли голосував за нього... І розчарувався.

Можна сперечатись, чи лідери родяться, чи їх вирощується? На мою думку і одне і друге конечне, щоб з'явився справжній лідер. А на вершку виконної влади в державі мусить стояти людина з прикметами справжнього лідера. Нерозумно тут рискувати: вибирати на найвищий пост у державі людину, яка в час виборів є властиво незаписаною таблицею. Може виявити себе добрим лідером і мати вмілості, яких вимагає високий пост президента ЗСА, але може теж виявитись заслабким. Панує загальне переконання, що президент Картер гарна і чесна людина, але не досить рішучий і сильний. Є теж нарікання на дорадників, яких вибрав.

Погляньмо, як це питання вибору лідера розв'язують інші нації.

У Великій Британії, Німеччині, Франції, Японії і в інших державах парляментарного моделю керманичем виконного органу держави може стати тільки людина, яка перед виборами у практичній роботі виявила незаперечні прикмети лідера. У Великій Британії — це завжди парляментарист, який займав високі пости в кабінеті і виявив там свої вмілості. Обидва — Картер і Реґен — були керівниками стейтової адміністрації і це ввесь досвід. (Ніксон принаймні „термінував" при президентові Айзенгаверові). Чи не досить, щоб узяти на себе так преважне завдання керувати такими дуже скомплікованими внутрішніми й міжнародними справами країни? В Америці багато виборців голосує на діючого Президента, мовляв, той має вже досвід. Але як виглядає його адміністрація у перших роках президентури? Чи не завеликий риск — пов'язаний із вибором таких „недосвідчених" кандидатів?

У країнах парляментарної системи, первовзором яких є Велика Британія, така ситуація — повторюю — немислима. Там лідери партії, потенціяльні кандидати на пост прем'єр-міністра є у постійній, безперебійній, щоденній компетиції зі собою. Прем'єр і лідер опозиції (це офіційний пост — він бере платню, як прем'єр) змагаються зі собою від першого дня, коли прем'єр перебере уряд. Сидять в парляменті на перших місцях „урядової" і „опозиційної" лав, на віддаль всього яких шість стіп один від одного і, ним ті боксери, повсякчас намагаються виявити „за" і „проти" кожного питання. А нарід має нагоду слідкувати, котрий із них талановитіший, розумніший і кращий провідник не в час кількагодинної „дебати", як це мали нагоду глядачі телевізійної програми між Кен-

(Закінчення на ст. 3-ій)

Юл. Мовчан

ВОЛОДИМИР ВИННИЧЕНКО У СВІТЛІ ІСТОРІЇ

(До 100-річчя з дня народження письменника і державно-політичного діяча)

(1)

У суботу, 26-го липня, минуло 100 років з дня народження Володимира Винниченка — видатного українського письменника і драматурга, одного з найактивніших діячів і провідників української революції, першого голову Директорії Української Народної Республіки, автора чотирьох Універсалів Української Республіки, людини, яка підписала Акт Злуки всіх українських земель в єдину соборну і незалежну державу і видала закон про Свято Соборности і Незалежности.

Здавалося б, що вже тільки на підставі вищезгаданих заслуг таку людину ми повинні б бодай у день незалежности і соборности, який ми відзначаємо кожного року 22-го січня, згадати „не злим, тихим словом". На жаль, тут, на поселеннях, бо на батьківщині окупант зі зрозумілих причин суворо заборонив подавати про нього будь-яку згадку. З одного боку московські большевики та їхні поплентачі з українців лають Винниченка, як „запеклого українського націоналіста", який хотів відірвати Україну від Росії, а з другого — певна частина нашої громади, навпаки, обвинувачує його в „симпатії до комуністів", та в тому, що, власне, ніхто інший, як Винниченко через свої помилки був одним з тих, що спричинилися до „заламання" української держави... Одним словом, людина опинилася між молотом і ковадлом...

Та перед тим, ніж відповісти на питання, чи з перспективи сьогоднішніх днів помилки Винниченка були аж такі страшні, як це декому здається, бодай дуже коротко подамо деякі дані з його біографії.

Народився В. Винниченко на Єлисаветградщині в селянській родині. Вчився в Єлисаветградській гімназії, звідки його вигнали за революційну діяльність. Але якось здавши матуру, поступив на юридичний факультет Київського університету (до речі, університет був „червоний", бо у зв'язку з частими революційними виступами студентів університету цар наказав помалювати його стіни на червоний колір). Але за ту саму революційну діяльність також з університету його вигнано. Здавши іспити екстерном, Винниченко одержав диплом про закінчення університету 1905 року.

Винниченко був одним з активніших діячів Революційної Української Партії (РУП). Коли РУП злилася з УСДРП, став членом її ЦК та редактором партійного органу „Боротьба". Переслідуваний за революційну діяльність, від 1903-го до 1917 року часто перебував за кордоном, звідки нелеґально приїжджав до царської Росії. Під час одного з таких переходів Винниченка заарештували і він просидів у фортеці цілий рік (1903-1904).

В роки Першої світової війни нелеґально жив у Москві, співпрацюючи в газеті „Украинская Жизнь", редактором якої був Симон Петлюра. За революції 1917-19 років був лідером УСДРП, а потім членом і заступником голови Центральної Ради і першим головою її Генерального Секретаріяту.

За гетьманської влади був заарештований, але на особисте втручання гетьмана Павла Скоропадського на другий день був звільнений. Як голова Національного Союзу, брав активну участь у протигетьманському повстанні. Від листопада 1918 р. до лютого 1919 р. був головою Директорії. Пізніше, аби не стояти на перешкоді переговорам українськиих партій з Антантою, зокрема, на виразне домагання французького емісара „усунути Винниченка з уряду, як соціяліста", виїхав до Відня.

„Твердою ногою" в літературу Винниченко ступив вже на 22-му році життя (1902 рік), коли вперше появилося його оповідання „Краса і сила". Після прочитання цього твору два велетні української літератеури — Іван Франко та Леся Українка сказали — „талант". Леся Українка вже це перше оповідання поставила на рівні з такими творами, як „Ткачі" Г. Гавтмана, „Троє" М. Горького та оповідання А. П. Чехова.

В 1905-07 роках появилися такі видатні твори, як „Раб краси", „Голота", „Федько Халамидник", „На пристані", „Темна сила", „Хто ворог?", „Дим", „Студент" і т. д. Але це далеко не все. Ще в передреволюційні часи Винниченко написав великі повісті і романи: „Дисгармонію", „Чесність з собою", „Щаблі життя", „Посвій", „Заповіт батьків", „Хочу", „Рівновагу", „Божки". Це в романах „Божки", „Рівновага" та „Хочу" автор настільки гостро і правдиво викрив справжнє лице російських централістів і шовіністів, що на це змушений був зареагувати аж сам найголовніший ватажок большевизму — Ленін. Крім того він написав низку високоталановитих п'єс „Великий Молох", „Чорна пантера і білий ведмідь", „Мементо", „Базар", „Брехня", чимало з яких було перекладено іноземними мовами і вперше в історії української літератури вони ставилися на сценах кращих українських театрів.

Але також на еміграції в дуже несприятливих умовах автор не припиняв своєї плодовитої літературної діяльности. Тут написано відомий великий роман „Соняшна машина", в якому Винниченко подає деякі важливі технологічні та соціяльні передбачення (частково вже здійснені). „Прокажена", „Лепрозорій", „Вічний імператив" і роман „Нова Заповідь", за яку він дістав нагороду — почесний диплом і срібну медалю від французького товариства „Артс-Сіянс-Летр". Це значить, що Винниченко був першим українським письменником після Т. Шевченка та Марка Вовчка, що удостоївся нагороди французів.

Пишучи про літературну діяльність Винниченка на еміграції, було б несправедливим не згадати про його велику філософсько-соціологічну працю „Конкордизм", над якою він старанно працював багато років і яку він написав на підставі власних багатих життєвих спостережень. На жаль, твір ще й досі не виданий.

І ось, не зважаючи на все, деяка частина нашої еміграції і далі рада була б, якби про Винниченка забути або, якщо десь і згадувати, то тільки з неґативного погляду.

Коли московські окупанти намагаються „сховати" Винниченка перед народом, то це зрозуміло. Але ніяк не можна зрозуміти, коли також частина нашої еміграції намагається зробити з Винниченка фактично те саме.

Звичайно, було б несправедливо твердити, що автор „Кирпатого Мефістофеля" та „Соняшної машини" був „святим", безпомильним і т. д. Ні, як політичний чи державний діяч він зробив чимало помилок. Політично він хитався між українською національно-політичною платформою і концепцією української „радянської" самостійної республіки. Як практичний політик, він був експульсивний і схильний до крайностей. Але незалежно від цього його вороги чи противники — навіть за допомогою побільшуваного скла — не можуть довести, що Винниченко будь-коли сходив з позицій української державної самостійности.

Свого часу на сторінках тодішніх ульмівських (тепер вже детройтських) „Українських вістей" один з діячів української революції проф. Никифор Григоріїв розповів про такий випадок. Перед Другою світовою війною „сильні світу сього" згадали також про В. Винниченка. До нього приїжджали також делеґати від Гітлера. Тодішній президент Чехо-Словацької Республіки Едвард Бенеш витлумачив Винниченкові Сталінову концепцію, але Винниченко з нею не погодився, бо, як і завжди раніше, жадав самостійности України. Уповноважений Гітлера був Олександер Севрюк, посол УНР у Берліні за Центральної Ради. Винниченкові пропонували очолити український рух з тим, що Україна стане окремою державою під спільним протекторатом Німеччини і Росії. Винниченко, після переговорів у Празі з представниками майже всіх українських партій у справі сталінських і гітлерівських пропозицій, врахувавши що демократична більшість буде проти обох концепцій, рішуче відмовився від пропозицій і повернувся назад до свого „Закутка" на півдні Франції.

(Продовження буде)

Недоліки системи

(Закінчення зі ст. 2-ої)

неді і Ніксоном, а яку заповідають теж між Картером і Реґеном. Врешті така телевізійна конфронтація тільки теоретична, коли між прем'єром і лідером опозиції у Великій Британії ця розгривка йде на тлі розв'язки конкретних завдань і рішень уряду. Таке ж практикується і в інших державах парляментарної системи, і для неупередженої людини президентська державна система з її „чеками і балянсами" виявляється нині не такою ідеальною, як про це вчать підручники американської конституції.

У виборах у парляментарних державних системах виборець вибирає послів, більше маючи на увазі те, що, коли він голосує на кандидата даної партії на посла, він віддає тим самим голос на керівника виконного органу — прем'єра, бо лідер партії, яка здобуває більшість, стає автоматично прем'єром.

З уваги на те, що лідер побідоносної партії стає головою уряду, партії у парляментарних системах вирощують лідерів, як квітку. Пам'ятаю ще за дитячих часів, читав я все в „Ділі" про капітана Ідена, який в часи Ллойда Джорджа був готований на лідерський пост. Такий, хоч двадцятьлітній,тренінг на лідера перейшли в британському парляменті такі відомі лідери в останньому десятилітті, як Чемберлен. Черчілл, Етлі, Вілсон, Гіт, і в останньому часі — нинішній прем'єр-міністер Маргарета Тачер.

Буває, що лідер зробить помилку або не оправдає сподівань. Таке було з Чемберленом (через відому „парасолеву" його політику з Гітлером). Тоді „вскакує в його чоботи „секондарний" кандидат на лідера, що їх партія має все в резерві. Так Черчілл заступив Чемберлена, а МакМіллен — Ідена у зв'язку з Суеською кризою 1956 року. Ну, а заведе партія при владі, втратить більшість, тоді прем'єр-міністром стане лідер опозиції, якщо не будуть розписані нові вибори, як то сколося з МекДоналдом у 1931 році. МекДоналд був визначним лідером Партії праці. Коли став на час „великої депресії" прем'єром, коаліційного уряду Великої Британії.

У Німеччині Шмідт ускочив у чоботи Брандта, коли той мусів залишити пост канцлера, скомпромітований шпигунською аферою (шеф його канцелярії був совєтським агентом) і виявляється добрим лідером.

Нещодавно випробований лідер Сузукі зайняв пост прем'єра після смерти Огіри в Японії.

Правити нині державним кораблем — це насправді дуже складне діло, і, як до всякого серйозного завдання, людина мусить мати відповідну підготову.

Систему правиборів, як своєрідний контест популярности, повинен би заступити якийсь серйозніший спосіб елімінації на особу, гідну стати президентом наймогутнішої у світі держави. Кандидати, щоб „виграти" приневолені обіцяти направо і наліво речі, які часто-густо прямо неможливо здійснити, і задоволення яких ледве чи корисне для Salus respublicae.

А президент мусить утішатися повагою і престиж. Інакше тратить на цьому хто? — Держава і нація.

Американському президентові дала конституція майже королівські права понад 200 років тому, в епоху королів. Ці права дуже обтято, все ж президента не можна усунути без виставлення державного інтересу на велику кризу. Як дуже спрощене було б питання, коли б президента Ніксона можна було усунути звичайним вотумом недовір'я.

Це добре — вважати Конституцію за біблію, в якій ні йоти невільно змінити. Але з другого боку і часи міняються, темпо життя приспішене, іноді „чеки й балянси", на яких побудована американська конституція, спиняють політичний процес, немає співдії виконного і законодатного органів, як є у перляментарних системах. Конечні реформи в законодавстві відсуваються, а життя від цього терпить.

Щораз більше теж негодувань на ролю Найвищого Суду. У Великій Британії, яка, не маючи писаної конституції, втішається опінією високої „конституційности" їхнього політичного процесу, парлямент має останнє слово в питанні законности. У нас — п'ять з дев'ятьох суддів, які не мають ніякого мандату від народу, а є номінатами президента (а президент керується звичайно політичними критеріями, іменуючи їх), можуть визнати кожен акт Конгресу „неконституційним", і тоді — апелюю до Господа Бога!

Коли обсервувати американський політичний процес у дії, насуваються серйозні сумніви. А щодо доцільности правиборів і серйозности партійних конвенцій — то ці сумніви таки мабуть оправдані для тих, хто свідомий, що можна ці справи зорганізувати краще і доцільніше, корисніше і менш коштовно для народу. Але все це не в системі, де навіть думка про основну зміну принципів політичного процесу вважається святотатством. Іноді це в користь несовісним політиканам.

На республіканській Конвенції визивали Картера і впевняли, що він нікудишній. На демократичній „відплатяться" тим самим Реґенові. А один із тих „нікудишніх" стане президентом для нас і в деякому сенсі для цілого світу. Чи добре і гідне це для нації?

(Кінець)

В ім'я Боже

ПОСВЯЧЕННЯ ПЛОЩІ „УКРАЇНСЬКОГО СЕЛА" В ДЕТРОЙТІ

На світлині (зліва направо): Зенон Васильчкевич — предсідник, Анастасія Вокер — голова, Стефан Віхар — заступник, Рома Диґдало — секретар.

Спостерігаючи українське громадське життя Детройту, і не тільки Детройту, зауважуємо, що громада чисельно зменшується. Не лише смерть забирає дуже цінних людей, а ще частіше старість і недуга відриває їх від родинного, товариського та суспільно-громадського життя. На смертність людини не можемо мати ніякої ради, бо це закон природи. Але ті, що відходять від родини через старість і недуги, становлять поважну проблему для тих, що мають обов'язок піклування ними.

Родинні ускладнення у ЗСА кожному з нас відомі. Не кожна родина спроможна піклуватися таким своїм членом, звичайно батьком-матір'ю, що на схилі віку інтенсивної опіки потребує. Не маючи іншого виходу, родина приміщує їх у захисті для старших, в якому живуть люди звичайно інших національностей.

Живучи серед чужого оточення, у величезній більшості випадків без знання розговірної мови, ті особи переживають дуже прикрі часи — чамітність. Їхнє моральне терпіння, оця самітність, якої кожний з нас дуже боїться, є більш дошкульне, ніж фізичні недомагання чи матеріяльні недостатки. Вони потребують нашої опіки. Вони потребують свого середовища.

Сьогодні вони, а вже завтра ми, тобто молодші, без огляду чи маємо родину, чи ні, потребуватимемо того самого. Ми повинні про це подбати. Цей обов'язок тяжить на нас усіх — родині і громаді. Ця проблема лежить тільки в наших руках і ми мусимо її розв'язати.

Щоб зарадити лихові,вже понад десять років зорганізоване жіноцтво Детройту сміливо піднесло ідею заснувати „Українське Село" і примістити в ньому тих, хто потребують притулку серед свого середовища. Ця благородна ідея стала однією з найважливіших цілей громади в нашій сучасності. Думка стала словом, а слово стається ділом.

Заходом Окружної управи Союзу Українок Америки при співпраці інших установ створено в Детройті корпорацію „Українське Село", завданням якої реалізувати намічені пляни будови оселі для старших.

На 1980 рік управа корпорації є в складі: Анастасія Вокер — голова, Зенон Васильчкевич — предсідник, Стефан Віхар і Володимир Томин — заступники, Рома Диґдало і Ольга Адамек — секретарі, Микола Татарин і Роман Татарський — фінансові референти, Павлина Будзол, Стефанія Дуб, Володимир Гупалівський, Стефан Коґут, Ліда Колодчин, Олена Ліськівська і Василь Папіж — члени.

Неділю 1-го червня цього року слід уважати зворотною точкою реалізації намічених плянів. Тоді посвячено семиакрову площу під будову „Українського Села", яку подарувала для нього Окружна управа СУА. Вона розташована в новому осередку української громади метрополії Детройту — в місті Ворені, недалеко церкви св. Йосафата, Українського Культурного Центру та Торгового Осередку.

Змінлива погода — часті дощі — не була спиняльна для таких цілей, то мимо того несподіване велике число учасників посвячення виразно вказує, що ідея не є байдужою для української громади. Акт посвячення довершили отці пароxи всіх українських парафій Детройту, а саме: о. М.Бохневич, о. О.Биковець, о. К.Височанський, о. І.Лазар, о. І. Лотоцький, В.Ручгі та о. Н. Столярчук.

Відкриваючи святкову програму, мгр Рома Диґдало привітала зібраних учасників в імені комітету посвячення площі і передала дальший провід програми З.Васильчкевичеві та С.Віхареві.

Присутній посадник міста Воррену Р.Бейтс у своєму слові виявив вдоволення, що в його місті вндові постане новий культурно-харитативний осередок.

Губернатор стейту Мічіген В.Мілікен та обидва сенатори К.Левін і Ріґел у привітальних листах виявили вдоволення з приводу початку реалізації задумів і бажали повного успіху в завершенні.

Ціла низка присутніх репрезентантів українських установ підтверджувала, що „Українське Село" є всегромадською справою. Голова метрополітального Відділу УККА д-р Антін Жуковський склав привіт і побажання в імені громади, а від окремих установ вітали: Марія Квітковська від Централі Українського Золотого Хреста, Ліда Колодчин від Окружної управи СУА, Л.Липецький від кредитівки „Самопоміч". Я.Дужий репрезентував Український Культурний Центр, А.Вайт — „Просвіту", В.Колодчин — об'єднання „Самопоміч", В.Диґдало — спортове т-во „Черник".

Особливого значення була промова голови корпорації й ентузіяста „Українського Села" — Анастасії Вокер. Її звернення та заклики інших промовців мали вплив на присутніх і вони пізніше ділом виявили своє наставлення до шляхетного почину.

Вокально-мистецьку частину виповнили виступами мандолінова оркестра „Кобзар" під мистецьким керівництвом С.Мілса та ансамбль танцювальної студії „Гомін України" під проводом Й. Драґінди-Кульчицької, окремі групи якої виконали низку народних танців під звуки П.Литвинюка. Кожну точку програми учасники нагороджували гучним аплявзом.

Дощова погода не зменшувала бадьорого настрою учасників. Сповнені надією на недалеке завершення намічених цілей, а тим самим розв'язки так пекучої проблеми цілої громади, розважалися під велетенським шатром серед гарного товариства, смакуючи перекуски, приготовані союзянками, зокрема з 5-го Відділу СУА.

При тому виявили ділом підтримку преважливого діла — „Українського Села", захисту для старших віком українців, складаючи на руки Р.Татарського і пані С.Гейзен біля 20,000 дол.

Декілька днів пізніше датки, пов'язані з посвяченням площі, дійшли до біля 33 тисячі долярів. Вони піднесли загальні фонди корпорації до такої точки, що уможливлюють незабаром розпочати будову окремих будівель, що складатимуться на комплекс оселі.

З відбутого посвячення можна зробити висновок, що громада великого Детройту уважає „Українське Село" конечною потребою і вона його допоможе збудувати. В ньому знайдуть притулок тепер старші члени громади, а завтра також тут буде чимало тих, що сьогодні ще молоді.

З Богом почали — Господь допоможе!

Василь Папіж

УКРАЇНСЬКИЙ ВЕЧІР В АЙЗЕНГАВЕР ПАРКУ

Гемпстед, Н. Й.(М. Курчак). — Етнічні вечори в Айзенгавер парку біля Гемпстеду на Лонг Айленді,Н.Й.,що кілька років там відбуваються по черзі кожного понеділка під час вакаційних місяців — здобули собі вже належний розголос і славу.

Українська громада Лонг Айленду під проводом Відділу Українського Конгресового Комітету, повіту Нассав, що його в цій каденції очолює знову інж. Сергій Небожинський, докладає всіх зусиль, щоб наша громада зарепрезентувала українську культуру належно, бо цим вечорам приглядаються від 15-ти до 20-ти тисяч різнонаціональних глядачів.

Програми наших вечорів дотепер стояли на одному з перших місць, і треба сподіватися, що українці це першенство й надалі затримують.

Цьогорічний український вечір відбувається в понеділок — 11-го серпня ц. р.,о годині 8-ій увечері,а участь в програмі братимуть, між іншим, такі українські мистецькі одиниці: танцюристи з Канади під проводом П. Марунчака, „Українська Опера", оркестра „Іскра". Програму вестиме артистка Лариса Лисняк.

У 40-ий ДЕНЬ СМЕРТИ
НАШОЇ НАЙДОРОЖЧОЇ І НЕВІДЖАЛУВАНОЇ МАМИ, БАБУНІ І ПРАБАБУНІ

бл. п.

ЕЛЕОНОРИ БАРАНЕЦЬКОЇ

будуть відслужені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

у ВІВТОРОК, 12-го СЕРПНЯ 1980 р.
в таких церквах:

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Митрополичий Собор Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії, год. 8:30
ФРЕНКФОРД-ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — св. Йосафата, год. 7:15
НЮАРК, Н. Дж. — св. Івана Хрестителя, год. 7:15
МАЯМІ, Фла. — Успення Пречистої Діви Марії, год. 8:00
ПАТТСТАВН, Па. — св. Арх. Михаїла

Просимо помолитися разом з нами в цей день за Її праведну душу

ДІТИ, ВНУКИ І ПРАВНУКИ

Ділимося сумною вісткою з Приятелями і Знайомими, що дня 22 липня 1980 р., відійшов у Вічність наш Найдорожчий БАТЬКО, ДІДО, БРАТ і КУЗЕН

бл. п.

Д-р ЄВГЕН ОМЕЛЬСЬКИЙ

проживши 78 р.

ПОХОРОН — відбувся у суботу, 26 липня 1980 р. на Brooklyn Heights Cemetery у Клівленді, Огайо.

Горем прибиті:

ПАВЛО, КОНСТАНЦА І МАРКО ОМЕЛЬСЬКІ
ВІРА КОЗАК
ОЛЕКСАНДЕР ОМЕЛЬСЬКИЙ
СЛАВА І АНАТОЛЬ ЯРОСЕВИЧ
СТЕФАНІЯ ЖУКОВСЬКА
КЛАВДІЯ ФОРМЕНКО
ЯРО ОМЕЛЬСЬКИЙ

У ПЕРШУ СУМНУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
НАШОГО НАЙДОРОЖЧОГО І НЕЗАБУТНЬОГО МУЖА, БАТЬКА І ДІДУСЯ

бл. п.

ДМИТРА ВОЛОВОДЮКА

будуть відправлені

СЛУЖБИ БОЖІ

у ВІВТОРОК, 12-го СЕРПНЯ 1980 р.

у слідуючих церквах:

- в НЮАРКУ — в церкві св. Івана Хрестителя в год. 8-ій рано
- в НЮ ЙОРКУ — в церкві св. Юра о год. 6:30 рано
- в ҐЛЕНКОВІ у манастирі оо. Василіян
- в РИМІ у манастирі оо. Студитів

Про молитви за спокій душі Покійного просять:
дружина — ЮЛІЯ
син — ЯРОСЛАВ з РОДИНОЮ
син — ВОЛОДИМИР з РОДИНОЮ

У пам'ять Покійного складаємо:

на будову української церкви в Люрді	$ 200.00
на манастир оо. Студитів в Римі	$ 200.00
на виховання священиків у Ґленкові	$ 200.00

Пам'яті інж. Володимира Т. Несторовича

У вівторок, 5-го лютого 1980 року, помер у Детройті після важкої недуги бл. п. Володимир Теофіль Несторович, рідний брат бл. п. мґра Дениса Олександра Несторовича, який помер 13-го травня 1979 року в цьому ж Детройті.

Склалося так, що довша посмертна згадка — розвідка моя про життя, діяльність і заслуги цієї, з великої літери Української Людини, ще мусить почекати на своє опублікування, а тим часом цими недовгими рядками попробую згадати про нього, що за словами поета: „Мав серце і вмів глядіти у серця ближніх".

* * *

Володимир Т. Несторович народився 23-го січня 1895 року у Львові. По закінченні народної школи й Української Академічної Гімназії в 1914 році 19-річним юнаком був покликаний у 1915 році до військової служби в австрійській армії, і у 1916 році як кадет аспірант потрапив у боях під Бережанами у московський полон. Як військовополонений проживав чотири роки на Забайкаллі, Амурщині й Усурійщині — Зеленому Клині. На Зеленому Клині він був у проводі „Української громади" й „Окружної ради", від якої був делеґатом за з'їзді „Далеко-Східнього Секретаріяту", що в той час відбувся у Владівостоці. У тих бурхливих революційних роках: 1918-1920, редаґував часопис для військовополонених „Наша Доля", що появлявся у Нікольську, й був співробітником щоденника „Щире Слово" у Владівостоці.

У 1920 році через Японію, Маляї, Цейльон і Суез прибув до Відня, де розпочав студії у вищій школі Світової Торгівлі („Гохшулє фюр Вельтгандель"). Будучи членом віденського академічного товариства „Січ", як делеґат „Січі" брав участь у Першому Всеукраїнському Конґресі Українського Студентства в Данціґу в 1923 році. Закінчив студії 1924 року дипломом інженера економії і в тому ж році, переселившись до Львова, почав працювати у „Краєвому Кредитовому Товаристві", де був одним із головних інспіраторів з'їзду молодих економістів і торговельників.

Після короткої практики у „Кр. Кр. Т-ві" учителював у торговельній школі УПТ „Рідна Школа", директором і основником якої був учитель УАГ — проф. Денис Коренець.

Зимою 1929 року на основі дисертації про значення морської торговлі Польщі здобув другий інженерський диплом економіста у Лієжському Інституті техніки й колоніяльної господарки, і в тому ж році одержав працю учителя в торговельній гімназії у Катовицях.

За відмову змінити обряд і служити у резервових частинах польської армії у 1930 році його звільнили з державної посади й він, як „баніт", повернувся до Львова, де проживав до розвалу „моцарствової Польщі", працюючи учителем суспільної економії й книговодства в Торговельній школі й на вищих курсах цієї школи УПТ „Рідна Школа", що згодом перетворилася у купецьку гімназію.

Проживаючи у Львові, він був постійним і прикладним членом міських та краєвого значення установ і організацій: „Просвіта", „Рідна Школа", „Відродження", Т-ва Українських Письменників і Журналістів, „Українського Технічного Т-ва", „Молодої Громади". Проте наді все йому був близький СУКІП „Слово Українських Купців і Промисловців", співосновником, ідеологом і пропаґатором якого він був, редаґуючи орган СУКІП-у двотижневик „Торгівля і Промисл".

В тому часі редаґував окрему сторінку „Економічний Огляд" у львівському щоденнику „Діло", співпрацюючи й дописуючи до львівських пресових органів. Либонь не було в тому часі ні одного українського часопису, журналу, альманаху, календаря чи популярних видань, у яких не друкувалися б його праці.

Під час Другої світової війни, в роках 1939-1949, одружившись у 1940 році з киянкою Анною (Нютою) Іванців-Паславською, проживав і працював книговодом у міській управі шлезького міста Сосновєц, і був співробітником „Краківського Видавництва" і щоденника „Краківські Вісті". За час німецької окупації України його статті появлялися у львівських і берлінських виданнях.

По закінченні війни, разом з дружиною й родиною брата Дениса поселився у брітанській окупаційній зоні Німеччини. Проживаючи в Білефельді і працюючи в Головній Квартирі ІМКА/ІВКА книговодом, не забував і за українські справи. Будучи членом керівних органів ЦПУЕН (Центральне Представництво Української Еміґрації в Німеччині), УСХС (Українська Санітарно-Харитативна Служба) й Допомового Комітету на брітанську зону, своїм організаційним хистом, знанням і громадським досвідом всяко сприяв в організуванні українських таборів для переселенців та у допомоговій акції українським людям.

З великим ісходом у 1950 році замінив Німеччину на Америку й поселився разом з родиною у Детройті, де, проживаючи останніх 25 років, аж ніяк не здавав позиції. Майже усі детройтські організації й установи, а головно ОУА і кредитова кооператива „Самопоміч", „Літературно-Мистецький Клюб", ОбВУА, церковні й громадські комітети й установи, користувались його професійним і громадським досвідом і були тереном його повсякденної, жертовної й на ідейних засадах побудованої діяльности. В роках 1959-1961 працював у місцевій ІМКА/ІВКА і був редактором „Нашого Контакту" (1953-1959), „Української Газети" (1959-1963), співредактором „Нашого Світу" (1959-1961), „Вістей Українських Інженерів", і був постійним дописувачем „Свободи", „Америки", „ВільногоСлова", „Овиду" й інших пресових органів. Як добрий журналіст, вславився своїми статтями, спогадами, репортажами й звітуваннями, що є розсипані неначе перлини у різнородних альманахах, календарях, журналах і б юлетенях. Свої праці підписував здебільша власним ім'ям і прізвищем, або псевдами чи скороченнями: В. Н-вич, В. Север, Северко, Розган і Селезіянус.

У роках 1968-1979 був співробітником і зразковим членом Ділового комітету для відзначення сторіччя Української Академічної Гімназії та членом редакційної колеґії „Ювілейної Книги УАГ", виконуючи різнородні функції як зв'язковий комітету на Детройт й околиці. Двічі побував на товариських зустрічах колишніх професорів та учнів УАГ на Союзівці, а для „Ювілейної Книги" написав вартісний спомин, який, на жаль, не був у ній надрукований.

Як публіцист, педагог і економіст залишив по собі праці й книжки: „Упрощене книговодство й податки" (Львів — 1935 р.), „Закарпатські українці в чехо-словацькому корпусі ген. Свободи" (Детройт-Вінніпеґ, 1972 р.), „Українські купці і промисловці в Західній Україні" (Торонто-Чікаґо, 1977 р.) та зокрема „Серця й буревії", роман-репортаж на 468 стор. друку —книжку великої вартости, з ілюстраційним матеріялом, орієнтаційною картою Зеленого Клину й коментарями; видав її власним коштом у Детройті-Чікаґо 1965 року. Чотири інші його наукові праці: „Історія Зеленого клину", „Подвійне книговодство", „Проблеми новітної економії" й „Енциклопедія українського підприємства" — збірна праця десяти авторів за головною редакцією В. Несторовича, у воєнній хуртовині безслідно пропали.

Похорони покійного тривали кілька днів — розпочалися 5-го лютого у Детройті й закінчилися в суботу 9-го лютого на Св. Андріївському цвинтарі-пантеоні в Савт Бавнд Бруці, Н. Дж., де його тлінні останки спочили у родинному гробі, за який померлий подбав за свого життя. У Детройті похоронні віправи проводили: о. Бернард Панчак, ЧСВВ., о. П. Соболь й о. Нестор Столярчук.У вічну мандрівку покійного прощали: ред. Михайло Бажанський, інж. Михайло Кониський і Роман Блюй. У завершенні похоронних обрядів в церкві Св. Андрія Первозванного, зложенні домовини до гробу й на заупокійній тризні були приявні: о. шамбелян Степан Сулик, о. Осип Панасюк й о. протоєрей Франко Істочин з питомцями Духовної Семінарії Св. Софії.

Покійного прощали: о. Франко Істочин від Митрополита УПЦеркви Мстислава; ред. Роман Ільницький від ОУА, кредитових кооператив „Самопоміч", пресового органу кооператив „Наш Світ"; від СУЖА, Українських Купців і Професіоналістів у ЗСА й Канаді, від колеґ-журналістів і від себе особисто, назвавши Покійного громадянином-патріотом й вродженим Костюк віддав останній салют своєму Приятелеві ще к з львівських і довоєнних, воєнних й післявоєнних часів в Україні, Німеччині й у ЗСА, прощаючи Покійного від імени ділового комітету і редакційної колеґії УАГ, для яких вони обидва продовж довгих дванадцяти років ідейно трудилися. Всім присутнім на похоронах і промовцям теплими словами вдячности дякувала вдова пані Нюта й член родини Роман Блюй.

Молитвами, що їх провели о. О. Панасюк на початку тризни й о. Ф. Істочин на закінчення тризни та піснею „Вічная пам'ять", що її разом з хором питомців проспівали приявні, закінчено похорони бл. п. інж. Володимира Теофіля Несторовича, Української Людини, Громадянина й Патріота, що все своє плодотворче життя ставив добро Батьківщини понад усе, якого славна пам'ять залишиться назавжди, особливо серед тих, що його знали. На Св. Андріївському цвинтарі, де спочивають багато визначних дочок і синів України, виросла ще одна могила.

На пам'ятнику, за що вже подбала родина, на довгу згадку про нього пишатимуться слова, вибрані з його творчости: „Нон моріяр — сед вітам"!

Іван Р.Костюк

У пам'ять друга — св. п. Володимира Ласовського

Мирослава Ласовська-Крук здійснила велике діло: поборовши не абиякі труднощі, зредагувала монографію про свого покійного чоловіка, Володимира Ласовського, мистця і культурного діяча великого формату.

Книга монографічного розміру вміщує статті таких авторів: Богдана Стебельського, теж у перекладі на англійську мову ;Wantille de Tomates; І. Заяця; І. Іванця; М. Гаврилюка; І. Евентуального; В. Гаврилюка, (стаття і поезія) О. Керч; М.Бараболяка; І.Мацюка-Грицая; А. Степанюка; і врешті самого сл. п. Мистця про себе самого.

В книзі на 127 сторінок вміщено вісім кольорових репродукцій, 24 чорно-білі репродукції, сім фотографій з життя мистця, 26 портретів, проєкти ляльок і костюмів та різних праць, разом 17. Вміщено теж фраґмент рукопису, дві скульптури, статті і рецензії мистця та його афоризми. До високого рівня монографії причинився теж св. п. Вячеслав Давиденко, мовний редактор, узгіднивши мову авторів.

Можна б ще внести до монографії декілька найбільш вартісних листів мистця з його вільними оцінками нашого духового стану та рівня до кількох наших діячів. Це вимагало б великої праці, бо засяг переписки св.п. Володимира Ласовського величезний. Варто подбати однак про це, поки частина діячів, до яких звернені листи, ще між нами, та поки є ще ті, що могли б присвятитися такій праці.

Студії над листами творців культури всіх народів мають велике значення для духового життя націй. У нас, на жаль, епістолярна ділянка дуже занедбана. Проте Володимир Ласовський заслужив собі на нашу вдячну пам'ять. Як приклад, подаю частину листа до мене з Бруклина 8-го червня 1968 року: „За листа дякую. Пропозиції написати про Дуфту* у Клівленді ти мені не робив, тільки просив, чи не міг би я зробити з нього рисунок, на що я врешті охоче погодився. Ледве чи був би я погодився тоді будь-що писати про нього, бо до такого діла треба мастака від поетичної критики, і забігати мені поза чужі перелази таки непристойно, бо таки треба міру знати. Проте кілька днів після прочитання твоєї пропозиції я виношував спокусу таки шкрябнути щось про цю дуже незвичайну появу, значить Бабая, і, як бачиш, ,клюнуло'. Писатиму таке: Дуфта-Бабай-вітраж!

Чому вітраж? Власне форма мого нарису, окреслена ,вітражем', і звабила мене. Про Дуфту мало, зовсім мало знаю. Проте знаю ці, сказати б , стихії, що формували майбутнього Бабая. До болю знаю, як врешті і ти і всі ми, львов'яки, вітри, пахощі, мелодії, що по вінця сповнювали львівські провулки, вулиці, майдани — атмосферу, емановану моїм поколінням з його поривами культуротворчих починань, революційного ворохобництва, прагнень великого і широкого, дарма що галицький світ був ,дошками забитий' зі Сходу і від Заходу.

Безумовно, нинішній Бабай у якійсь мірі, а може у великій мірі, формувався, як молодший за нас віком, у творчу індивідуальність імено на обставинах, вже визрілих у гронах поетів, малярів, акторів, врешті у революціонерів старшого покоління.

Як крізь вітраж, що ним є нинішня творчість Бабая, видно пейзаж, що за ним, що за індивідуальністю Бабая, вростає у вітраж, і вітраж всіма споєвами вплітається у пейзаж Львова і того, що на нього склалося в роки, що пахнуть нам ,комо ля леженда перфумада'. У моєму ,вітражі' все має окреслювати постать Дуфти, хоч сповидно там його майже не буде.

Хоч я не поважуся аж ніяк писати зі становища оцінювача Дуфтової творчости, проте для ,мелодії' мені пекуче треба зразків його творчости. Хай би це були якісь вирізки з ,Лиса', хай якісь чорновики, але без цього мені годі сісти за писання (брешу, бо вже вступ поважився написати, хоч і без ,мелодій'). Чи не можна було б у Дуфти організувати потрібний мені матеріял, що його під найврочистішою присягою поверну власникові? А крім цього для рисункового шаржу, що його хочу зробити до свого ,вітражу', треба б мені дві-три чоловікоподібні знімки, Дуфтових, а не Го Чі Міна."

Юрій Тис

* Так називали приятелі Богдана Нижанківського, письменника і поета. Його літературний псевдонім — Бабай.

ТАК БАГАТО ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ТАК МАЛО...

ЗВЕРНЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

Зближаємося до закінчення першої половини цього 1980-го року та піврічних підсумків, від яких залежатиме наше плянування, а з цим і наша активність у другому півріччі.

У цьому конкретному випадку маємо на думці „Альманах УНС — 1980". На честь і славу наших передплатників треба сказати, що в цьому році відгомін на висилку тієї „книги року" був у кожному відношенні кращий, від такого в кількох попередніх роках. Це відноситься однаково, як до кількости тих, які відгукнулися, так і до суми, яку вони за цей альманах вплатили. Але все це ще далеке від того, що можна б уважати за задовільне та що заохочувало б до продовжування такої акції. Бо коли на висилку книжки відгукнеться заледви одна третя тих, що їм цю книжку вислано, то це навряд чи може заохочувати до продовжування такої акції. І йдеться тут не про якісь великі суми, але про кілька долярів, отже годі повірити, щоб дві третини читачів „Свободи" не могли на тих кілька долярів спромогтись.

Отже, треба припускати, що мається тут до діла радше з цілком нормальним і людським недоглядом, переоченням і подібним, що кожному може трапитись.

І тому ця наша пригадка. Прохаємо всіх тих наших передплатників, які одержали „Альманах УНС — 1980", і які досі ще не відгукнулись на цю висилку, щоб скористали із доданого до цього заклику формуляра, виповнили його та негайно переслали нам разом із заплатою за альманах та евентуальною пожертвою на пресовий фонд, яка буде з подякою потверджена на сторінках „Свободи".

Очевидно, цей наш заклик не відноситься до тих наших передплатників, які з різних причин не можуть собі позволити на заплату за альманих; їх прохаємо прийняти той альманах, як подарунок від УНСоюзу. Але ми не думаємо, що таких є аж дві треті частини наших передплатників.

Очікуємо вістки від Вас. Від цього бо, що від Вас очікуємо і що є так мало, може залежати так багато для всієї нашої громади!

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ"

Дата: ....

ДО АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ":

Ім'я і прізвище .... Ч. Відд. УНС

Address: No. Street City State Zip Code

В залученні пересилаю $ .... (чеком або поштовим переказом ☐).

$7.50 — Альманах УНС 1980 р.;

$ .... Пресовий Фонд;

$ ....